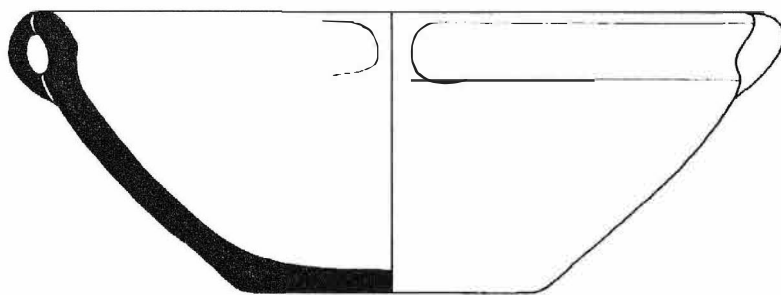

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1992

BRNO 1996

vnitřní rozměry 5,6 x 4,2 m. Kostel byl založen tak, že dno základové rýhy, široké kolem 1 m a hluboké 0,5-0,6 m, bylo vyplněno drobnějšími kameny v písčito-maltovité hmotě a zhruba po 20 cm se již začaly projevovat větší kameny zalévané maltou.

Uvnitř i vně církevní stavby se našlo téměř 50 kostrových hrobů, ani v jednom případě však nebylo zjištěno porušení hrobu výše popsány kamennými základy. Mrtví byli ukládáni do hrobových jam, zachycených jen na podloží, v poloze na zádech s orientací Z-V, resp. V-Z, v menším procentu i S-J, resp. J-S. Hroby byly většinou bez nálezu, ojediněle se vyskytly skleněné korálky, medailonky a jiné drobné předměty liturgického charakteru.

S popisovaným kostelem, který je předběžně datován do 13. stol., zřejmě souvisí obj. č. 10 - žlábek, zachycený 12 m severně od stavby v délce více než 13 metrů. Byl široký 60-90 cm, jeho hloubka dosahovala až 30 cm, ale kulové jamky v blízkosti žlábků objeveny nebyly. Ještě při výzkumu románského kostela se přišlo na zbytky odlišného zdiva v podobě 4 čtvercových pilířů o hraně 120 cm a pravoúhlého nároží s mohutnými pískovcovými překlady. Pilíře byly stavěny z cihel a větších i menších kamenů, spojených maltou. Dva a dva pilíře v rozestupech 5,25 m se z vnější strany připojovaly na spáru k lomovému zdivu. Předběžně lze zjištěnou situaci interpretovat tak, že někdy v 15. stol. dochází k přestavbě původního kostela. S použitím nejméně čtyř vnějších opěrných pilířů byl chrámový prostor zaklenut a na severní straně kněžiště byla přistavěna obdélná sakristie.

Kdy tento kostel zanikl nelze přesně říci. M. ZEMEK uvádí v dějinách města Břeclavi z roku 1968 rok 1736 jako zánik Filipojakubského kostela, na jehož místě poněkud jihovýchodně byl vybudován nový kostel sv. Václava. Jeho základy, stavěné technikou tzv. suché studny, jsme rovněž částečně prozkoumali. Uvnitř lodi barokního kostela sv. Václava se nacházelo více než 80 kostrových hrobů v několika vrstvách nad sebou, z nichž část vytvářela poměrně pravidelné řady, probíhající západovýchodním směrem. Nebožtíci leželi v poloze nznak s různě uloženými horními končetinami a nejednotnou orientací hlavy, některé kostry byly porušeny cihlovými základy kostela. Z nálezu zde opět převládaly růžence, medailony či křížky, dále byly nalezeny skleněné knoflíky s kovovým ouškem, přezky a několik prstenů v jednom případě ze zlata.

Archäologische Grabung auf dem T.-G.-Masaryk-Platz in Břeclav (Bez. Břeclav). Bei der Suchgrabung, die dem Bau der neuen St.-Wenzelskirche auf dem Stadtplatz von Břeclav vorausging, wurden 14 eingetiefte, vorwiegend in die junge slawische Burgwallzeit fallende Objekte untersucht. Außerdem entdeckte man die Fundamente dreier Sakralbauten, von denen der älteste eine romanische, ins 13. Jhdt. datierte Kirche war. Sie hatte ein rechteckige Schiff mit einem gedehnten, hufeisenförmigen abgeschlossenen Presbyterium. Auf der Grabungsfläche dokumentierten wir 132 Skelettgräber, von denen mehrere auch Kleinfunde liturgischen Charakters enthielten - Kreuzchen, Rosenkränze und verschiedene Medaillons.

POVRCHOVÝ SBĚR NA PŘEDHRADÍ HRADU ŠIMBERKA, K.Ú. OLBRAMKOSTEL (okr. Znojmo)

RUDOLF PROCHÁZKA, Archeologický ústav AV ČR Brno

V důsledku kácení stromů a nové výsadby došlo k vážnému narušení terénu na předhradí hradu Šimberka (Šenkenberka). Při povrchovém průzkumu autor konstatoval přítomnost shluků mazanice, svědčící o dřevohlinitých objektech. Na povrchu zbrázděném mechanicky místy až do hloubky kolem 0,5 m se nacházely četné zlomky keramiky 13.-15. stol. Nalezen byl i jeden eneolitický stěp, dovolující uvažovat o vyšinném sídlišti.

Lesefunde aus der Vorburg der Burg Šimberk, Katastergebiet Olbramkostel (Bez. Znojmo). Durch Sammelaktivitäten gelang es eine beträchtliche Menge Keramik des 13.-15. Jhdts.

aus der angegriffenen Vorburg der Burg Šimberk zu erwerben. Außerdem verzeichnete man auch Fragmente von Lehmewurf.

VRCHOLNĚ STŘEDOVĚKÁ FORTIFIKACE NAD ÚDOLÍM KŘTINSKÉHO POTOKA, K.Ú. BABICE NAD SVITAVOU (okr. Brno-venkov)

Jiří DOLEŽEL, Okresní museum Brno-venkov v Předklášteří
(Tab. 25-26)

Vrcholně středověké opevnění na ostrožně mezi údolím Křtinského potoka a údolím "Ve vaječniku" severně Babic zřejmě objevil za průzkumných prací v Moravském krasu ve 30. letech německý brněnský speleolog ing. J. Simon, po jeho upozornění objekt roku 1937 ohledal a později ve stručné zprávě popsal H. FREISING (1941, 323; reprint 1980, 72). Fortifikace ovšem zůstala jinak až do nejnovější doby zcela neznámá, po opětovné její lokalizaci 19. února 1992 zde byl proto proveden na přelomu listopadu a prosince téhož roku komplexní povrchový průzkum včetně podrobného zaměření celého areálu opevnění.

Lokalita je situována na severním okraji Babické plošiny ve střední části Moravského krasu, na skalnaté zalesněné ostrožně z devonských vápenců na styku údolí Křtinského potoka a údolí "Ve vaječniku" na SSV okraji katastru Babic, 2 000 m S středu vsi. Jde o lesní oddělení 8, porosty A 1, 2 lesnického úseku Výпустek 1 lesní správy Bílovice nad Svitavou ŠLZ VŠZ Brno, parcelu Babice č. 987. Na St. mapě 1:5 000 odvozené, listu Blansko 6-4 z r. 1986 je areál fortifikace vymezen body, od S a V okrajové sekční čáry vzdálenými 285:86, 303:82 a 297:74 mm. Trojdílné opevnění o celkové délce 85 m zaujalo střední, již poněkud sníženou a zužující se část ostrožny v nadmořské výšce 358-363 m, převýšenou asi o 40-50 m nad Křtinským údolím a z obou bočních stran velmi dobře chráněnou až 20 m vysokými skalními stěnami a převisy, přecházející dále k severozápadu ve skalnatý, do údolí klesající hřeben. Od šíje je odděluje zdvojený, celkem 20 m široký, téměř 30 m dlouhý a průměrně 4 m hluboký příkop, zčásti s nedohloubeným dnem, původní komunikace byla vedena k opevnění nikoliv po šíji, ale od jihozápadu obloukovitě po úbočí ostrožny z údolí "Vaječniku" (tab. 25). Hlavní obranné stavby fortifikace byly asi bez výjimky konstruovány z lomového kamene kladeného pouze na hlinité pojivo, a jsou v terénu dochovány ve výrazných konvexních kamenitých destrukcích, ojediněle i se zachovanými líci. Dřevo se pravděpodobně uplatnilo v případných nástavbách, drobnějších objektech vnitřní zástavby a ve fortifikování bočních stran. Na asi 20 m široké čelo opevnění byl nad šíjový příkop nakoso vysunut objekt lehce obdélného půdorysu (cca 5 x 3 m), s napojující se čelní hradbou a koridorovým vstupem v jihozápadním nároží, ukončenou rovně na obou prudkých bočních stranách. Na ploše prvního dílu lze dále rozeznat konvexní oválnou kamennou destrukci o průměru asi 3,5 m, možná zbytek vnitřní zástavby. Zhruba 15 m dále k severozápadu ostrožnu přepažovala druhá dělicí hradba, rovněž chránící pouze vlastní šíjovou stranu a v obou bočních svazích rovně zakončená, asi 1,5 m silná. Do ní byla z její vnitřní strany vevázána věžová čtvercová budova o půdorysu cca 6 x 6 m, se zdmi asi 1,5 m mocnými a vnitřní prostorou okolo 2,8 x 2,8 m, destruovaná do 1,9 m vysokého kužele, kolem jejíhož jihozápadního nároží procházel vstup čelní hradbou do vnitřního oddělení (tab. 26). Trojúhelníkovitá plocha této druhé části fortifikace, 25 m dlouhá a maximálně asi 18 m široká, nenese jinak žádné dnes viditelné stopy zástavby, pouze na bočních okrajových hranách je možné zaznamenat zbytky snad lehkých, z lomového kamene skládaných zídek. Na severozápadě ji drobné prohloubené sedlo odděluje od třetího dílu opevnění, oproti střední části asi o 1,8 m snížené obdélné plošiny cca 20 x 7,5 m, terasovitě členěné a na severozápadě ukončené ostrým, do údolí spadajícím skalnatým hřebenem.

Ačkoliv na celé ploše opevnění bylo vyhloubeno několik desítek 10-15 cm pod povrch jdoucích vrypů a pečlivě byly povrchovým průzkumem sledovány suťové kužely a svahy obou bočních stran ostrožny, pouze ze třetího dílu fortifikace byl z vývratu získán ojedinělý drobný zlomek keramické

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1992

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno
Odpovědný redaktor:	Dr. Jaroslav Tejral
Redakce:	Dr. Lumír Poláček, Marie Cimflová
Překlady:	Dr. Hochmanová-Vávrová
Jazykové úpravy:	Dr. Wolfgang Ender
Kresby:	autoři příspěvků
Na titulním listě:	keramická mísa z Otnic
Tisk:	Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
Evidenční číslo:	ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis:	450 kusů